

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN - KOMMUNSTYRELSEN

Grundläggande granskning 2019

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen.

2. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred.

Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- ▶ Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- ▶ Räkenskaperna är rättvisande
- ▶ Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av tre delar; grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning.

Den grundläggande granskningen omfattar en översiktlig granskning av måluppfyllelse samt styrning och intern kontroll. De fördjupade granskningarna kan ses som komplement till den grundläggande granskningen.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionsred i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2019.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Den grundläggande granskningen syftar därmed till att ge en översiktlig bild av styrelse och granskade nämnder och en tillräcklig grund för de bedömningar som görs inför ansvarsprövningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelsen/nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?
- ▶ Har styrelsen/nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
 - Vidtar styrelsen/nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- ▶ Har styrelsen/nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- ▶ Är styrelsens/nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

2.2 Avgränsning

Granskningen avser hela granskningsåret 2019 och omfattar därmed granskning och bedömning utifrån samtliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas för året. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsboksut/verksamhetsuppföljningar för 2019.

2.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen (2017:725)
- ▶ Strategisk plan 2016-2028
- ▶ Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2019-2022
- ▶ Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- ▶ Nämndernas reglementen

2.4 Ansvarig nämnd

lakttagelserna i denna rapport avser kommunstyrelsen. Enligt reglementet är kommunstyrelsen kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I reglementet anges att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnder och gemensamma nämnders verksamhet.

2.5 Genomförande

Dialogmöten har genomförts med respektive nämnd med syfte att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

I årets grundläggande granskning har presidiet i styrelse och nämnder skriftligt besvarat generella och nämndspecifika frågor samt ett bedömningsformulär. De svar som lämnats har använts som underlag till de dialoger som genomförts med respektive presidium under juni 2019. Vid presidiedialogerna gavs revisorerna även möjlighet att ställa kompletterande frågor.

Motsvarande underlag har även använts vid de träffar som genomförts under hösten med nämnder och styrelse. Syftet med dessa dialogmöten har varit att ge samtliga ledamöter möjlighet att yttra sig och föra en diskussion kring de svar som lämnats av respektive presidium.

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, har de underlag som upprättats (formulär och anteckningar från dialoger) kompletterats med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument.

Utöver detta har en enkät skickats ut till samtliga ordinarie ledamöter i Umeå kommuns nämnder. I enkäten ombads ledamöterna besvara frågor avseende styrelsens/nämndens ekonomi, interna kontroll och målstyrning. Revisorerna har valt att inte redovisa enkätresultaten i rapporterna från den grundläggande granskningen, eftersom svarsfrekvensen för respektive nämnd varierade kraftigt.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den ger också underlag att under året uppdatera revisorernas riskanalys. Den grundläggande granskningen pågår under hela granskningsåret. Den information som inhämtats i samband med den grundläggande granskningen beaktas även vid revisorernas riskanalys inför kommande år.

2.6 Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som revisorerna använder i revisionsredogörelsen då de lämnar sin samlade bedömning av nämndernas interna styrning och kontroll:

- ▶ Bristfällig – Omedelbara förstärkningar krävs
- ▶ Tillräcklig – Behov av förstärkningar föreligger
- ▶ Ändamålsenlig – God följsamhet inom området
- ▶ Tillfredsställande – Mycket god följsamhet inom området

3. Bedömningsformulär

Nedan redogörs för de svar som kommunstyrelsens presidium lämnat inför revisorernas träff med dem i juni 2019. Detta kompletteras med revisorernas iakttagelser och bedömningar utifrån de områden som berörs i bedömningsformulären. Granskningen avser kommunstyrelsen.

3.1 Intern kontroll

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.1.1. Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Riktlinjer för intern styrning och kontroll	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Nya anvisningar och mallar har upprättats, ny rutin för uppföljning och bedömning är införd. Utbildning för nämndsansvariga chefer samt nämnder genomförs under 2019.
2.1.1.1 Har kommunstyrelsen varit aktiva i genomförandet av en riskanalys, inkl. värdering och vägledning i hantering av riskerna?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	☐ Ja ☒ Nej ☐ Delvis	I och med riskanalys och internkontrollplan för 2019 upprättades före de nya anvisningarna fastslogs så har KS ej varit aktiva i genomförandet av riskanalysen. För 2020 följs de nya anvisningarna
2.1.1.2 Har kommunstyrelsen fastställt såväl riskanalys som internkontrollplan?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Se protokoll fr KS sammanträde 181204 § 194
2.1.1.3 Har kommunstyrelsen erhållit och godkänt uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Ja, se tertialuppföljning för jan-apr 2019 m bilagor.
2.1.1.4 Har kommunstyrelsen gjort en värdering om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Ja, se protokoll från KS sammanträde 190312 § 27

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.1.1.5 Har kommunstyrelsen tagit del av nämndernas uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Ja, se protokoll från KS sammanträde 190312 § 27
2.1.1.6 Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll och om förbättringar behövs föreslagit sådana?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 190115)	X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	De nya anvisningarna är en effekt av den utvärdering som genomfördes 2018
2.1.2 Kommunstyrelsen ska årligen planera och genomföra kontroller så att attestreglementet följs.	Attestreglemente	☐ Bristfällig X Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se yttrande över granskning av rutiner för attesthantering (KS2019/00279)
2.1.2.1 Har kommunstyrelsen vidtagit några åtgärder för att stärka attestrutinerna utifrån dialoger och genomförda granskningar 2018?		X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Se yttrande över granskning av rutiner för attesthantering (KS2019/00279)

lakttagelser

Kommunstyrelsens internkontrollplan består av tre delar; riskinventering, riskvärdering och internkontrollplan. Av riskinventeringen så framgår att det finns nio risker inom fem områden (ny lagstiftning, styrning/uppföljning, införande av nya IT-system/arbetssätt, mutor/jäv/korruption samt kontinuitetsplanering). Riskerna har värderats och utifrån det har riskhantering rekommenderats. För en av riskerna bedöms risken behöva minimeras. Övriga risker bedöms behöva reduceras. Risken som bedöms behöva reduceras avser GDPR. Detta baserat på att det är en ny lagstiftning där organisation, rutiner, rollfördelning ej hunnit sätta sig, vilket riskerar leda till bristande lagefterlevnad, tillsynskritik och administrativ sanktionsavgift och skadestånd.

Uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med verksamhetsuppföljning (T1 och T2 samt i samband med årsbokslut), där det framgår hur arbetet fortlöper utifrån angivna åtgärder.

Bedömning

Vi bedömer att styrelsen säkerställt en ändamålsenlig struktur för intern kontroll avseende verksamhet och den ekonomiska redovisningen. Kommunstyrelsen har beslutat om en riskanalys, där styrelsen identifierat risker för nämndens verksamhet och ekonomi. Av kommunens riktlinjer för intern styrning och kontroll (reviderad av fullmäktige 2011-09-26, § 153) framgår att en riskanalys ska göras och

dokumenteras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att inte uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Styrelsen har fattat beslut om en internkontrollplan för 2019.

3.2 Målstyrning

I vilken utsträckning bedömer kommunstyrelsen sin följsamhet till följande lagkrav, mål och beslut samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.2.1 Kommunstyrelsen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de bestämmelser i lagar och författningar som verksamheten omfattas av.	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se uppdragsplan fastställd vid KS sammanträde 181204 § 194 samt tertialuppföljning för perioden januari-april 2019
2.2.1.1 Har kommunstyrelsen säkerställt att samtliga av fullmäktiges mål som berör kommunstyrelsen beaktas i uppdragsplanen?		X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Se uppdragsplan fastställd vid KS sammanträde 181204 § 194
2.2.1.2 Har kommunstyrelsen under året tagit aktiva beslut om åtgärder för att uppnå måluppfyllelse?		X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Se uppdragsplan fastställd vid KS sammanträde 181204 § 194
2.2.2 Kommunstyrelsen ansvarar för att det egna verksamhetsområdet kontinuerligt följs upp och utvärderas.	Reglemente för Umeå kommun styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se tertialuppföljningar för 2018 samt tertialuppföljning för perioden januari-april 2019

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.2.3 Kommunstyrelsen har ansvar att verka för att samråd sker med brukare av kommunstyrelsens tjänster	Kommunallagen (2017:725) 8 kap. 3 §, Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Förutom de samråd/ medborgardialoger som sker inom stadsutveckling/ samhällsplanering har KS fortlöpande dialog inom ramen för Umebrå, Umeå kommuns folkhälsoråd (tom 2018), Umeå kommuns Interreligiösa råd och Umeå kommuns funktionshindersråd
2.2.4 Kommunstyrelsen ska verka för att samverkan sker mellan styrelse och nämnder för att gemensamt nå kommunens övergripande mål	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	
2.2.4.1 Upplever kommunstyrelsen att samverkan med nämnder och andra kommunala aktörer fungerar väl?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	

lakttagelser

I kommunstyrelsens uppdragsplan framgår samtliga av fullmäktiges mål (förutom målet avseende livslångt lärande) och uppdrag som anges i Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2019-2022. För respektive mål och uppdrag ges en kort beskrivning av vad kommunstyrelsen ska fokusera på/jobba med inom respektive område. För uppdragen anges också när och i vilken form uppföljning/återrapportering ska ske.

Hur arbetet med mål och uppdrag fortlöper rapporteras löpande till kommunstyrelsen, enligt plan. I den återrapportering som görs anges för respektive mål och uppdrag dels plan för 2019, dels statusrapportering för arbetet.

Uppdragsplanen innehåller även kommunstyrelsens styrkort. I samband med T1 anges i bilaga att mätvärden för de indikatorer som ska följas i styrkortet rapporteras vid verksamhetsuppföljningen i samband med T2 eller T3. I verksamhetsuppföljningen för T2 följer styrelsen inte upp styrkortet. Av kommunens delårsrapport per augusti framgår att styrelsen når målsättningarna för kommunens övergripande mätvärden.

Kommunstyrelsens verksamhetsuppföljning för 2019 visar att styrelsen har nått 6 av fullmäktiges mål, att 6 mål nås delvis och att ett mål inte nås. För fullmäktiges uppdrag nås 14 uppdrag, 11 uppdrag nås delvis och 2 uppdrag nås inte.

Av uppföljning av kommunstyrelsens styrkort för 2019 framgår att mätvärden inte finns att tillgå för alla indikatorer under året och vid årets slut. Mätvärden framgår inte av styrkortet, däremot fjolårets mätvärde för de flesta indikatorerna.

Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsens målstyrning är tillräcklig. Styrelsen har i sin uppdragsplan beaktat samtliga mål och områden som fullmäktige delgett nämnden ett huvudansvar. Återrapportering avseende mål och uppdrag har skett i enlighet med plan och beskriver hur arbetet fortgår.

Uppföljning eller återrapportering kopplad till styrkortet har inte kunnat bedömas löpande, då detta inte gjorts under T1 eller T2. Uppföljning kopplad till styrkortet görs vid T3. Dock framgår inte mätvärden för uppsatta indikatorer av kommunstyrelsens styrkort.

3.3 Ekonomi

I vilken utsträckning bedömer kommunstyrelsen sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.3.1 Kommunstyrelsen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.	Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 5 §	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	
2.3.1.1 Har kommunstyrelsen anpassat verksamheten utifrån de förutsättningar som anges i budget?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Se uppdragsplan fastställd vid KS sammanträde 181204 § 194
2.3.1.2 Får kommunstyrelsen tillräckliga underlag avseende ekonomi och verksamhetens utveckling för att kunna göra de prioriteringar och vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	KSnau får månatligen information om den ekonomiska utvecklingen.
2.3.1.3 Prognostiserar kommunstyrelsen att nå en ekonomi i balans för året?		☒ Ja ☐ Nej	Ja, se tertialuppföljning för perioden januari-april 2019

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.3.1.4 Om kommunstyrelsen prognostiserar ett underskott - har kommunstyrelsen under året tagit aktiva beslut om åtgärder för att nå en ekonomi i balans?		☐ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	
2.3.2 Kommunstyrelsen ska rapportera till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under året.	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se tertialuppföljning för perioden januari-april 2019

Iakttagelser

Av styrelsens verksamhetsuppföljning i samband med T1 framgår att styrelsens resultat under första tertialet uppgick till +24,2 mkr. I den årsprognos som lämnas vid T1 visar att styrelsen vid årets slut väntas ha ett resultat om +50,7 mkr. I uppföljningen finns en redogörelse på verksamhetsnivå där resultatet för respektive verksamhet framgår, tillsammans med en förklaring till vad verksamheternas över- respektive underskott består i. I likhet med tidigare år är det kraftverksamheten som förklarar en stor del av det positiva resultatet, såväl som den positiva prognosen. Resultatet för kraftverksamheten för första tertialet uppgick till +12,3 mkr, och årsprognosen uppgår till +53 mkr. Utöver kraftverksamheten så finns avvikelser även i de övriga verksamheterna. Merparten av avvikelserna är av mindre karaktär. De årsprognoser som lämnas för respektive verksamhet visar dock på större avvikelser även inom personalfunktionen (-12,6 mkr), markförsäljningar (+8,4 mkr), pensionskostnader (+22,7 mkr).

Av kommunens delårsrapport per augusti framgår att styrelsen prognosticerar ett resultat om +85 mkr för året som helhet. Av dessa 85 mkr uppgår kraftverksamhetens överskott till 68 mkr.

Utfallet för kommunstyrelsen uppgår till ca 114 mkr. Av kommunstyrelsens verksamhetsuppföljning framgår att de största avvikelserna mot budget hänför sig till kraftverksamheten (62 mkr) och till gemensamma verksamheter (40 mkr).

Bedömning

Utifrån vad som framkommit av denna översiktliga granskning bedömer vi att styrelsens interna ekonomistyrning är tillräcklig. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig görs bedömningen med begränsad säkerhet.

3.4 Generella frågeställningar till samtliga nämnder

Svaren nedan har lämnats av kommunstyrelsens presidium i samband med den dialog som genomfördes i juni 2019. Svaren är därmed inte att ses som revisorernas iakttagelser och bedömningar.

3.4.1 På vilket sätt arbetar kommunstyrelsen med det övergripande målet om jämställdhet?

Presidiet anger att en generell förbättring av målstyrning och hantering av horisontella frågor är planerad och kommer initieras under hösten inom kommunstyrelsens beredning för styrfrågor i Umeå kommun (beslut i KS 16 april §52). Kommunstyrelsen beslutade även att beredningen får i uppdrag att ta fram förslag till riktlinjer för prioriterade styrprocesser/styrformer, dvs riktlinjer för:

- Budget- och planeringsprocess
- Målstyrning/måluppföljning
- Process för revidering och hantering av reglemente och bolagsordningar
- Ägarstyrning
- Ekonomistyrning
- Hantering av styrande dokument (författningssamling)
- Hantering och uppföljning av kommungemensamma planer/program (horisontella frågor).

I dialog lyfter presidiet frågan kring genderbudgeting som är aktuellt för samtliga nämnder och styrelsen. Enligt uppgift har JUSK initierat träffar med samtliga presidier för diskussion hur man kan/bör arbeta vidare med frågan. Arbetet uppges dock endast vara i en inledande fas.

3.4.2 På vilket sätt har kommunstyrelsen integrerat och utvärderat kommunens prioriterade folkhälsomål i den egna strategiska planeringen?

Presidiet anger att under 2019 fortsätter arbetet med att skapa underlag och analyser om folkhälsoperspektivet i kommunen samt att genom samhällsplanering skapa goda förutsättningar för att Umeå kommun har Sveriges bästa folkhälsa år 2020. Återrapportering sker dels via indikator i styrkort, dels skriftligt i kommunstyrelsens tertialrapporter.

I dialog framkommer att detta är ett utvecklingsområde.

3.4.3 På vilket sätt arbetar kommunstyrelsen för att på sikt kunna leva upp till fullmäktiges mål om att de möjligheter som den digitala transformationen innebär ska vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling?

Under 2018 kom kommunens digitaliseringsråd, med representanter från de olika förvaltningarna, på plats. Det kommungemensamma strategiska digitaliseringsarbetet leds sedan årsskiftet genom Stadsledningskontoret och den nya enheten för digitalisering och verksamhetsutveckling. Enheten är under uppbyggnad och innefattar rollerna digitaliseringsstrateg, E-servicestrateg, produktägare för digitala plattformar och kvalitetschef. Rekryteringar för att bemanna enheten har pågått under våren och samtliga roller bedömdes vara bemannade från och med 2 juni. En stilguide för e-tjänster har tagits fram och kommer att vara en del av ett designsystem för e-tjänster. Planering pågår för avveckling av blanketter i Blanketthimlen och konvertering till den nya framtidssäkrade e-tjänsteplattformen. Kommunens första Chatbot är under utveckling och planeras vara tekniskt redo för "praktik" i verkligheten och läras upp med verklig data från användare med början under Q2. Återrapportering av arbetet sker löpande till KSnau dels inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning (skriftligt) dels genom information och samråd inför/under särskilda satsningar/projekt. Projekten Umeå 5G, Internet of Things, smarta fastighetstjänster och Öppna data inom Ruggedised är uppstartade och beräknas pågå under 2019/2020. Projektet Digitala Västerbotten är avslutat och diskussioner pågår om vilka delar som vi gemensamt regionalt ska arbeta med. Samtidigt inväntar kommunen besked om finansiering för projektet U-DIGITALL - EU Urban Innovative Actions. I detta projekt vill Umeå kommun tillsammans med Region Västerbotten, Umeå energi, Science Park i Umeå AB och Umeå universitet utveckla Umeå som

européisk föregångarstad för digital transformation och adressera tre konkreta globala utmaningar i ett lokalt sammanhang, där den digitala transformationens nyttor är relativt uppfyllda; minska klimatpåverkan, förbättra hälsa och välbefinnande samt inkluderande digitalt deltagande.

3.4.4 På vilket sätt arbetar kommunstyrelsen för att säkerställa kompetensförsörjningen på kort och lång sikt?

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet uppges hanteras av personalnämnden (internt) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (externt).

Personalfunktionen har reviderat den långsiktiga kompetensförsörjningsprognosen för Umeå kommun för perioden 2019 – 2029. Bedömningen är att antalet tillsvidareanställda i Umeå kommun kommer att öka från 9 340 till 13 958. Beräknade pensionsavgångar och personalrörlighet innebär att 4 227 tillsvidareanställda är kvar och att kommunen därmed har ett rekryteringsbehov på 9 731 tillsvidareanställda. Under första tertialen har 242 rekryteringsärenden skapats för 555 tjänster/platser. Det är en ökning med drygt 100 tjänster. Andelen ansökningar har ökat från 5 893 till 6 488.

För kommunstyrelsens egna verksamheter har ett antal rekryteringar genomförts under perioden och generellt bedöms kompetensförsörjningsläget vara gott. Vissa svårigheter har uppstått vid rekrytering av lönehandläggare till personalfunktionen och ekonomifunktionen har ett relativt stort rekryteringsbehov med flera vakanta tjänster (under första tertialet har ett par rekryteringar slutförts inom ekonomifunktionen och några är pågående).

I dialog lyfts även att det finns ett pågående samarbete i Umeåregionen i syfte att samverka kring dessa frågor.

3.4.5 Vilka är kommunstyrelsens utmaningar på kort och lång sikt?

Kommunstyrelsens utmaningar uppges vara samma som de utmaningar kommunen som helhet brottas med, det vill säga kompetensförsörjning och ekonomi.

3.5 Specifika frågeställningar för kommunstyrelsen

3.5.1 Vilken uppföljning har kommunstyrelsen gjort/planerar att göra avseende den nya organisationen och dess eventuella konsekvenser för nämnder och förvaltningar?

Presidiet uppges att detta är något tidigt att svara på. Enligt kommunfullmäktiges beslut (29 oktober 2018) om att införa ny förvaltningsorganisation ska den nya organisationen utvärderas efter två år (det vill säga i anslutning till årsskiftet 2020/2021). För kommunstyrelsens egna verksamheter är fördelning av resurser från kommunikationsfunktionen till förvaltningarna genomförd från och med årsskiftet.

Uppföljning av genomförda förändringar i kommunikations-, personal- och ekonomifunktionen kommer att ske i stadsdirektörens forum under senhösten för sammanställning och presentation i KS:n efter årsskiftet. Då kommer även eventuella behov av utökad samverkan att belysas.

3.5.2 Hur följer kommunstyrelsen upp nämnder och bolag (utifrån sin uppsiktsplikt)?

- Hur följer kommunstyrelsen upp att nämnderna lever upp till mål och uppdrag?

Genom månatlig rapportering av nämndernas ekonomi i KS:n. Samt genom att nämndernas tertialrapportering (där nämnderna avrapporterar mål och uppdrag) utgör underlag för de delårs- och årsbokslut som KS upprättar och delger kommunfullmäktige.

Av dialogen framkommer även att KSnau löpande följer upp de verksamheter som går med underskott. De åtgärdsplaner som tas fram uppges fastställas och godkännas av KSnau.

- Hur följer kommunstyrelsen upp att bolagen lever upp till uppdrag och ägarens direktiv?

Kommunstyrelsen har löpande en betydande kontakt med bolagen. Kontakterna som sker bland annat vid styrelsemöten, månatliga möten inom kommun- och koncernens ledningsgrupp samt möten inom bolagskoncernen, utgör en god grund för den prövning kommunstyrelsen har att göra enligt kommunallagen 6 kap. 1 a §.

Alla beslut av väsentlig karaktär i bolagskoncernen som skall till kommunfullmäktige hanteras alltid via kommunstyrelsen för att säkerställa insyn. För att ytterligare förbättra informationen till kommunstyrelsen har respektive helägt och delägt bolag under 2018 haft en föredragning och frågestund på kommunstyrelsen.

Bolagsordningar, ägardirektiv, årsredovisningar och styrelseprotokoll samt bolagsstyrningsrapporter har legat till grund för bedömningen.

- Hur följer kommunstyrelsen upp att nämnderna efterlever de krav som ställs i lagstiftning vad gäller kärnverksamheten?

Enligt kommunallagen 6 kap. 6 § har nämnderna ansvaret för den interna kontrollen.

Kommunstyrelsen har av KF ått övergripande ansvar för att tillse att det finns en god intern styrning och kontroll i kommunen. Kommunstyrelsen fastställde vid sitt sammanträde den 15 januari (§ 2) nya anvisningar för nämndernas arbete med intern kontroll.

Nämnderna ska i enlighet med de nya anvisningarna för internkontroll genomföra riskinventering och riskanalys. Underlag för denna riskanalys och riskvärdering är bl a de verksamhetskrav som nämnden har att hantera. Om nämnden gör bedömning att de riskerar att ej uppfylla väsentliga verksamhetskrav ska det uppmärksammas i riskinventering/riskanalys och lämpliga åtgärder vidtas i nämndens internkontrollplan.

Nämndernas internkontrollplaner (inkl. riskinventering och riskanalys) anmäls till KS som bedömer om respektive nämnd upprättat riskinventering, riskanalys och internkontrollplan enligt gällande anvisningar.

- Hur används den uppföljning/återrapportering som kommunstyrelsen får?

Uppföljning/återrapportering används för att bedöma om utveckling och status i kommunens nämnder och i kommunstyrelsens egna verksamheter ligger i linje med av fullmäktige fastställda mål, uppdrag och riktlinjer. Om eventuella avvikelser bedöms vara av väsentlig karaktär kallas berörd nämnd (eller egen verksamhet) för att lämna fördjupad information. KSnau kan då påtala att berörd nämnd omgående bör upprätta åtgärdsplan (om det inte redan är gjort) och omedelbart påbörja arbete med att åtgärda ev. avvikelser.

3.6 Vilka åtgärder vidtar kommunstyrelsen kring att minska sjukfrånvaron?

Personalnämnden har ansvar för det kommunövergripande arbetet med att minska sjukfrånvaron i kommunen.

Kommunstyrelsens egna verksamheter har vid uppföljning av sjukfrånvaron vid T1 en sjukfrånvaro på 3,8 %. Orsaken bedöms vara någon enstaka långtidssjukskrivning samt att det under januari – februari är några som varit sjuka under kortare och längre perioder i influensa. Målet för året är satt till 3,5 % och bedömningen är att kommunstyrelsens egna verksamheter har goda möjligheter att nå målet.